

[Brorsen.]

ingen større Begejstring i Norge for at bevare denne Deling, og man skal ikke blive alt for forbavset, hvis Norge forlader dette System omtrent i samme Øjeblik, man antager det her i Danmark.

Hvad Valgretsaldere angaar, er den i Norge 23 Aar, i Finland 24, i Sverige 23 og 27 Aar til henholdsvis Første og Andet Kammer.

Der findes et fælles Træk i Udviklingen af de parlamentariske Landes Forfatningspolitik, nemlig dette, at der har fundet en Udvidelse af Valgretten Sted, saa den er blevet lige og almindelig for alle hæderlige Borgere i Landet, Mænd og Kvinder. Mange af Europas Lande har faaet frie Forfatninger længe før Danmark, hvor Grundloven ikke engang har holdt 100 Aars Jubilæum, og 100 Aar er historisk set ikke nogen særlig lang Periode. Imidlertid har vor Grundlovs Historie været særdeles bevæget. Den første Grundlov, Juni-Grundloven af 1849, blev jo hurtigt paa Grund af Forholdet til Hertugdømmerne sat ud af Kraft som gældende for hele Riget. Den kom derefter til at gælde for det gamle Kongeriges særlige Anliggender, og man anskaffede sig et Rigsraad, som skulde have Myndighed over fælles Anliggender for hele Riget, Hertugdømmerne indbefattet, og man stod altsaa dengang efter Ulykkesaaret 1864 med to Forsamlinger, Rigsraadet og Rigsdagen.

Man enedes da om et Kompromis, som blev Grundloven af 1866 med Indførelse af privilegeret Valgret til Landstinget. Vi ved alle, at denne Grundlov af 1866 afstedkom heftige politiske Kampe helt op mod Systemskiftet i 1901. Den nye Venstre-regering i 1901 fandt ikke Anledning til straks at søge en Grundlovsforandring gennemført. Vi erindrer Hørups bekendte Ord, at det først fornødne er at faa den Grundlov, vi har — og det var altsaa 1866-Grundloven — ført fra Tasmørket frem i Dagslyset. Med J. C. Christensen og senere Neergaard og Klaus Berntsen som Førere gennemførtes i Perioden fra 1901 til Verdenskrigen til Trods for de politiske Modsætninger mellem de to Ting en Række betydningsfulde Love, der snart sagt paa alle Omraader var et Brud med Fortiden. Det var paa det kommunalpolitiske Omraade, hvor Kvinderne nu fik Stemmeret, det var

paa det sociale og det skattemæssige Omraade, det var angaaende vigtige Spørgsmaal for Kirke og Skole. Overalt sporedes en betydelig Indsats ved Gennemførelsen af banebrydende Reforme.

Men Grundloven var naturligvis ikke glemmt. Naar man mente, det belejlige Tidspunkt var inde, vilde Forfatnings-spørgsmaalet komme paa Dagsordenen, og dette skete i Venstreministeriet Berntsens Regeringstid 1910 til 1913. Regeringen og Venstre, hvorfra Regeringen var udgaaet, satte sig som Maal i Overensstemmelse med de Løfter, der gennem Aarene var givet, at rense Grundloven for Privilegier. Det Forslag, der fremsattes, byggede helt og fuldt paa den almindelige Valgret og er interessant derved, at man byggede Landstinget op med de kommunale Raad som Grundlag. Motiveringen var, at disse Raad fik en stadig større offentlig Forvaltning under sig og derfor vilde egne sig fortrinligt som Fundament for Landstinget.

Dette Forslag kunde imidlertid ikke gennemføres, og Forhandlingerne om en ny Grundlov endte som bekendt senere med, at Forskellen mellem Valg til Folketinget og Valg til Landstinget kom til at bestaa i, at Valgretsaldere til Folketinget blev fastsat til 25 Aar, til Landstinget til 35 Aar, men Valgretten var ens for alle, og Privilegier findes ikke i Grundloven af 1915, den, der gælder i Dag.

Fra saa godt som alle Sider blev der udtalt smukke Ord om denne Grundlov, og ikke mindst kom Begejstringen til Udbrud fra de nuværende Regeringspartiers Side. Det varede imidlertid ikke mere end et Par Aar, før de samme Partier havde faaet den Anskuelse, at Grundloven af 1915 totalt burde laves om. Socialdemokratiet vilde i 1920 have en Grundlov med Et-kammer, en Valgret paa 21 Aar, Republik, Folkeafstemning og adskilligt andet, og som Motivering for dette Standpunkt anførte man, at man i Tyskland, vort sydlige Naboland, efter Sammenbrudet dernede havde faaet en hypermoderne Forfatning. Vi har jo altid faaet at vide fra den Side, at vi skal passe forfærdelig paa, at vi ikke kommer bagefter, at vi ikke blot ikke faar Karakteren af at være noget i Retning af Sinker, men at vi er med paa det allermest og højest moderne. Der er sikkert en Del,